

FILHARMONIA
SZCZECIN

WWW.FILHARMONIA.SZCZECIN.PL

Szanowni Państwo,

dobrym obyczajem przyjętym w salach koncertowych jest oklaskiwanie wykonawców wieloczęściowego utworu dopiero po jego zakończeniu.

Krótkie przerwy między poszczególnymi częściami wypełnione są ciszą.

Brawa między częściami, a jeszcze gorzej – w trakcie dłuższej pauzy mogą rozproszyć wykonawców oraz innych słuchaczy, a przez to zburzyć budowane przez muzykę napięcie i nastrój.

22 marca 2024 roku
Piątek – godz. 19:00

GRANDIOSO SMETANA | BARTÓK | TANSMAN

Orkiestra Symfoniczna
Filharmonii im. M. Karłowicza w Szczecinie
Ignacy Lisiecki fortepian
Stefan Asbury dyrygent

Program:

BEDŘICH SMETANA

Poemat symfoniczny „Wyszehrad” z cyklu „Moja ojczyzna” [15’]

ALEKSANDER TANSMAN

Koncert fortepianowy nr 2 [27’]

- Allegro risoluto
- Scherzo (Vivace – Meno mosso – Tempo primo)
- Lento e finale (Allegretto grazioso – Tempo giusto)

/przerwa/

BÉLA BARTÓK

Koncert na orkiestrę [38’]

- Introduzione (Andante non troppo – Allegro vivace)
- Presentando le coppie (Allegro scherzando)
- Elegia (Andante non troppo)
- Intermezzo interrotto (Allegretto)
- Finale (Pesante – Presto)

IGNACY LISIECKI

Legendarna pianistka Halina Czerny-Stefańska jako pierwsza zwróciła uwagę na muzykalność młodego pianisty, który od najwcześniejszych lat zwyciężał w konkursach dla młodzieży. Przełomem stało się dlań spotkanie z amerykańskim pedagogiem prof. Lwem Natchenym, który wywarł decydujący wpływ na estetykę wykonawczą pianisty.

Gościły go m.in. Filharmonia Narodowa w Warszawie, katowicki NOSPR i berliński Konzerthaus. Współpracował z czołowymi orkiestrami japońskimi, m.in. z Tokyo Philharmonic Orchestra i Kyushu Symphony Orchestra, zaś jako kameralista – z litewskim wiolonczelistą Davidem Geringasem i skrzypaczką Chicago Symphony Orchestra Aiko Nodą. Rejestrując „Siedem preludiów” Tansmana, Lisiecki wziął udział w projekcie fonograficznym Polskiego Wydawnictwa Muzycznego „Sto na sto (1918–2018)”, stanowiącym wybór stu najciekawszych dzieł muzyki polskiej minionego stulecia. Na zaproszenie PWM odbył tournée po najważniejszych miastach Japonii (Tokio, Osaka, Nagoya, Sapporo, Hiroshima), gdzie promował dzieła polskich kompozytorów. Centralne miejsce w jego działalności zajmuje muzyka najwybitniejszych twórców współczesnych – dokonał światowych prawykonań m.in. „Reflection No. 8” Marcela Chyżyńskiego, „Gliptopalinonii” Pawła Hendricha (utwór dedykowany pianiście), „Étoile pour David” Hanny Kulenty, II Sonaty fortepianowej Romana Palestra i Koncertu fortepianowego „Phantomicon” Hendricha. Jako pierwszy prezentował w Polsce najnowsze dzieła fińskiego kompozytora i dyrygenta Esa-Pekki Salonen (m.in. w Filharmonii Narodowej w Warszawie).

Ignacy Lisiecki jest absolwentem Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie. Studiował także w Hochschule für Musik und Theater w Hanowerze oraz w Tokyo University of the Arts (Geidai). Został wyróżniony dyplomem ministra kultury i dziedzictwa narodowego (2010) za znaczący wkład w propagowanie polskiej kultury. Był stypendystą rządu japońskiego (MEXT), niemieckiego DAAD oraz fundacji „Crescendum est Polonia” Aleksandra Gudzwatego. Jest dyrektorem artystycznym Hakushu Hall Ensemble (Yanagawa), składającego się m.in. z koncertmistrzów najlepszych japońskich i niemieckich orkiestr.

STEFAN ASBURY

Angielski dyrygent Stefan Asbury studiował w Oksfordzie i Royal College of Music w Londynie. Stypendium Leonarda Bernsteina umożliwiło mu kontynuowanie nauki w Tanglewood Music Centre w USA. Od 2011 roku jest honorowym dyrygentem Noord Nederlands Orkest w Groningen.

Współpracuje z czołowymi orkiestrami na całym świecie. W ostatnim czasie dyrygował Filharmonią Kopenhaską, Bilbao Orkestra Sinfonikoa, Orquestra Sinfônica do Paraná, Orquesta Sinfónica Nacional del Perú, Birmingham Contemporary Music Group, Ensemble Resonanz w Hamburgu, Auckland Philharmonia, China National Symphony Orchestra oraz orkiestrami w Milwaukee, Seattle i Vancouver. Regularnie prowadzi renomowane zespoły muzyki nowej (Ensemble Modern, Klangforum Wien, Musikfabrik, Ensemble Intercontemporain, London Sinfonietta). Na szczególną uwagę zasługuje jego współpraca ze współczesnymi kompozytorami – są wśród nich m.in. Steve Reich, Wolfgang Rihm, Unsuk Chin i Mark-Anthony Turnage. Dyrygował m.in. światowymi prawykonaniami Koncertu organowego „Okeanos” Berndta Richarda Deutscha w wiedeńskim Musikverein i Koncertu fortepianowego „Responses” Sir Harrisona Birtwistle’a z Pierre-Laurentem Aimardem i Symphonieorchester des Bayerischen Rundfunks. Po śmierci swego mentora Olivera Knussena przygotował prapremierę jego ostatniej ukończonej kompozycji („O Hototogisu! – Fragment of a Japonisme”, 2018). W 2013 prowadził prawykonanie „Siegfried Nocturne” Michaela Jarrella. Jego produkcje operowe obejmują takie dzieła, jak „Porgy and Bess” Gershwina (Festiwal w Spoleto), „A Flowering Tree” Adamsa (Perth), „Jakob Lenz” Rihma (Wiener Festwochen), „Owen Wingrave” Brittena (Tapiola Sinfonietta) i „Where the Wild Things Are” Knussena (Tanglewood).

Album Asbury’ego z muzyką Jonathana Harveya otrzymał „Choc du Monde de la Musique”, a jego nagranie „Les espaces acoustiques” Gérarda Griseya zostało uhonorowane nagrodą Deutsche Schallplattenkritik. Od 1995 roku Asbury wykłada w Tanglewood Music Centre oraz na kursach mistrzowskich m.in. w Żurychu, Wenecji i Bostonie.

GRANDIOSO

SMETANA | BARTÓK | TANSMAN

Wyszehrad (1879) to pierwszy z cyklu sześciu poematów symfonicznych **Bedřicha Smetany** (1824–1884), opatrzonego tytułem „Moja ojczyzna”. Całość wykonano po raz pierwszy w 1882 roku. Najlepiej znamy oczywiście drugi z poematów – „Wełtawę” – ale warto dostrzec, że kompozytor oba utwory powiązał wspólnym materiałem muzycznym. Główny temat „Wyszehradu” (praskiego wzgórza, na którym znajdowała się siedziba wczesnośredniowiecznych władców Czech) pojawia się w zakończeniu „Wełtawy”: to rzeka przepływa obok symbolu minionej potęgi. Wyobraźmy sobie zatem poetę-barda, opiewającego chwalebłą przeszłość. Oto dźwięki jego liry imitują na samym początku dwie harfy, do której dołączają kolejne instrumenty, rozwijające główny temat. Zgodnie z zapisanym przez kompozytora programem orkiestra opowiada o dworskim splendorze, turniejach rycerskich i bitwach, a wreszcie o upadku twierdzy, stąd utwór kończy się w nastroju elegijnym.

Ten narodowy charakter utworu nie dziwi, jeśli przypomnimy sobie, że Czechy nie były wówczas niepodległe, a sam język czeski był traktowany jako dialekt ludu. Dlatego właśnie w latach siedemdziesiątych XIX stulecia zrodził się ruch młodoczeski, którego celem była restytucja przeszłości i wyeksponowanie jej kulturowego znaczenia, a także uzyskanie autonomii w ramach Austro-Węgier. (15')

„Dziecko szczęścia” – tak zatytułował swoją dwutomową monografię życia i twórczości **Aleksandra Tansmana** (1897–1986) ceniony popularyzator muzyki, Janusz Cegiełła. Przypomnijmy, że kompozytor urodził się w żydowskiej rodzinie w Łodzi, od 1919 roku mieszkał w Paryżu, okres II wojny światowej spędził w USA, po wojnie wrócił do Paryża, gdzie pozostał do końca życia. Najmniej szczęścia miał Tansman ze swoją pierwszą ojczyzną. Gdy ją opuszczał, krytycy kwestionowali wartość jego wczesnych, nowatorskich utworów: w ich opinii pisał muzykę zbyt kosmopolityczną, mało polską. Po wojnie było jeszcze gorzej. Wypominano mu, że w roku

1938 przyjął obywatelstwo francuskie; w PRL-u stał się kompozytorem wręcz zakazanym, co szczęśliwie zaczęło się zmieniać pod koniec lat siedemdziesiątych. Pomimo tego do polskości Tansman nieustannie się przyznawał.

Był artystą bardzo nowoczesnym. Twórczość Ravela zainspirowała go do poszukiwań w dziedzinie harmonii, a ponieważ odszedł od konwencjonalnie rozumianej tonalności, porównywano go do Skriabina i Strawińskiego. II Symfonia oraz **II Koncert fortepianowy** (1927), którymi Tansman – za sprawą Sergieja Kusewickiego, znakomitego dyrygenta Boston Symphony Orchestra – spektakularnie podbił Amerykę, zajęły ważne miejsce w dorobku kompozytora. Przypadek zetknął go z Charliem Chaplinem, któremu postanowił swój utwór zadedykować – nawiązała się wtedy wieloletnia przyjaźń, która Tansmanowi i jego rodzinie ocaliła życie podczas wojny. A obecne w utworze reminiscencje jazzu powodowały, że Amerykanie przyjmowali II Koncert doprawdy entuzjastycznie, rozpoznając w nim wpływ swego „stylu narodowego”. Publikacja utworu w 1928 roku sprawiła, że oprócz samego kompozytora grali go także inni pianiści.

Francuski krytyk pisał: „Tansman bez szkody dla siebie odwrócił się już plecami do Ravela i Strawińskiego i krok po kroku buduje swoją oryginalność. [...] Wewnętrzny liryzm, miarkowany arystokratyzmem natury, dar dźwiękowego wyrafinowania mimo wyraźnego upodobania do skomplikowanych współbrzmień, do rozbudowanych akordów wyglądających w partyturze niczym »drapacze chmur« – oto charakterystyczne cechy tego koncertu, utworu o żywych rytmach, rozmarzonych kantylenach i perlistych kaskadach”. (27')

Sławny **Koncert na orkiestrę** (1943) **Béla Bartóka** (1881–1945) powstał dwa lata przed śmiercią kompozytora. Podobnie jak II Koncert fortepianowy Tansmana, również ten utwór został zamówiony przez Sergieja Kusewickiego i zabrzmiał po raz pierwszy w Bostonie – stało się to 1 grudnia 1944 roku.

Tradycję gatunku „koncertu na orkiestrę” – nawiązującego częściowo do barokowych „concerti grossi”, a częściowo je reinterpretującego – zapoczątkowali kilkanaście lat wcześniej Paul Hindemith i Albert Roussel. Jak wyjaśniał sam Bartók, chodziło mu o to, by traktować instrumen-

ty orkiestry na sposób solistyczny bądź koncertujący. W przeciwieństwie do „concerti grossi” skład grupy solowej nie jest jednak ustabilizowany, zmienia się z części na część (a także w jej obrębie), są nadto fragmenty jej pozbawione. Bartók przyjął tu formę pięcioczęściową, tworząc utwór o swoistej symetrii, skupiony wokół „Elegii”, stanowiącej jądro kompozycji otoczone dwiema „serenadami”; dwa ogniwa skrajne mają postać formy sonatowej. Warto zwrócić uwagę zarówno na integralność materiału muzycznego dzieła (wprowadzonego w introdukcji), jak i – doskonale opisane przez badaczy – jego ludowe (węgierskie, rumuńskie i serbochorwackie) pochodzenie, wyjaśniające np. obecność skali pentatonicznej. W zasadzie mamy tu do czynienia z organiczną syntezą muzyki Wschodu i Zachodu: Bartók swobodnie przekracza ramy kultur, narodowości i form.

Aczkolwiek pierwsza część została określona jako „Introduzione”, kompozytor zaznaczał, że właściwym wstępem jest tylko siedemdziesiąt pięć taktów, a nie cała część. Słuchacze, którzy pamiętają „Zamek Sinobrodego” Bartóka, niewątpliwie usłyszą tu reminiscencje muzycznego opisu nocy z początku tej opery. Część druga, zatytułowana pierwotnie „Presentando le coppie” (tytuł późniejszy „Giuoco delle coppie” pochodzi prawdopodobnie od wydawcy) to łańcuch swoistych „tańców”, w którym zostają ukazane duety („coppie”) instrumentów. Najpiękniejsza i najbardziej poruszająca jest środkowa „Elegia”, podejmująca ludowy materiał introdukcji. Niewątpliwie każdy znajdzie tu swoją ulubioną frazę, jak choćby „arabsko” brzmiącą melodię oboju czy mocno schromatyzowaną, przejmującą i żarliwą melodię poczwórnie dzielonych altówek, przypominającą transylwańskie lamenty pogrzebowe. Kompozytor zresztą pisał, że jest to pieśń śmierci: dla jego niedawno zmarłej matki, dla Węgier, wreszcie dla ludzkości.

Część czwarta, „Intermezzo interrotto”, skrywa pewną interpretacyjną zagadkę. Jest prawdopodobne, że Bartók parodiuje tu melodię marsza z pierwszej części VII Symfonii Szostakowicza (szczerze jej nie znosił, a była ona w Ameryce niebywale popularna). Całość wieńczy ogniwo piąte z charakterystycznym, kilkakrotnie powracającym czterotaktowym tematem waltorni (Pesante); szybki ruch smyczków (Presto – temat wywiedziony z rumuńskiego tańca) sprawia wrażenie perpetuum mobile. (38’)

Piotr Urbański

Zapraszamy na kolejne koncerty:

05.04.
pt, 19:00

sala symfoniczna

GRANDIOSO
Mischa Maisky | SAINT-SAËNS | MAHLER

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii w Szczecinie
Mischa Maisky wiolonczela
Rune Bergmann dyrygent

Program:

O. RESPIGHI – Adagio con variazioni na wiolonczelę i orkiestrę
C. SAINT-SAËNS – Koncert wiolonczelowy nr 1 a-moll op. 33
G. MAHLER – Symfonia nr 5 cis-moll

12.04.
pt, 19:00

sala symfoniczna

GRANDIOSO
BEETHOVEN | MOZART

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii w Szczecinie
Reto Bieri klarnet
Case Scaglione dyrygent

Program:

R. VAUGHAN WILLIAMS – Fantazja na temat Thomasa Tallisa (1910)
W. A. MOZART – Koncert klarnetowy A-dur KV 622
L. van BEETHOVEN – Symfonia nr 6 F-dur „Pastoralna” op. 68

Sehr geehrte Damen und Herren,

im Rahmen der Konzertsitten wird bekanntlich angenommen, dass erst nach Beendigung einer mehrsätzigen Komposition applaudiert werden darf.

Kurze Pausen zwischen den einzelnen Sätzen sind mit Stille gefüllt.

Der Beifall zwischen den Sätzen kann sowohl Musiker als auch andere Zuhörer verwirren und infolgedessen durch Musik geschaffene Spannung und Stimmung zunichte machen.

22. März 2024
Freitag – 19:00 Uhr

GRANDIOSO SMETANA | BARTÓK | TANSMAN

Sinfonieorchester
der Mieczysław-Karłowicz-Philharmonie Szczecin
Ignacy Lisiecki Klavier
Stefan Asbury Leitung

Programm:

BEDŘICH SMETANA
Tondichtung „Vyšehrad“ aus dem Zyklus „Mein Vaterland“ [15']

ALEKSANDER TANSMAN
Klavierkonzert Nr. 2 [27']
– Allegro risoluto
– Scherzo (Vivace – Meno mosso – Tempo primo)
– Lento e finale (Allegretto grazioso – Tempo giusto)

/Pause/

BÉLA BARTÓK
Konzert für Orchester [38']
– Introduzione (Andante non troppo – Allegro vivace)
– Presentando le coppie (Allegro scherzando)
– Elegia (Andante non troppo)
– Intermezzo interrotto (Allegretto)
– Finale (Pesante – Presto)

IGNACY LISIECKI

Die hervorragende Pianistin Halina Czerny-Stefańska war die erste Person, die auf die Musikalität des jungen Pianisten, der viele Preise bei Wettbewerben für junge Künstler erhalten hatte, aufmerksam wurde. Von großer Bedeutung war seine Begegnung mit dem amerikanischen Pädagogen Lev Natochenny, der einen entscheidenden Einfluss auf die Spielästhetik des Pianisten hatte. Er gastierte bei der Nationalphilharmonie Warschau, dem Nationalen Sinfonieorchester des Polnischen Rundfunks Kattowitz und dem Konzerthaus Berlin. Er arbeitete als Solist mit führenden japanischen Orchestern (darunter mit dem Tokyo Philharmonic Orchestra und dem Kyushu Symphony Orchestra) sowie als Kammermusiker mit dem litauischen Cellisten David Geringas und der Violinistin Aiko Noda (Chicago Symphony Orchestra) zusammen.

Lisiecki nahm Aleksander Tansmans „Sept préludes“ auf, diese Einspielung gehört zum Projekt „100 für 100 – Musikalische Dekaden der Freiheit (1918–2018)“ des Polnischen Musikverlags (PWM), einer Auswahl der interessantesten polnischen Werke des vorigen Jahrhunderts. Auf Einladung des PWM spielte Lisiecki polnische Musik in den wichtigsten Städten Japans (Tokio, Osaka, Nagoya, Sapporo, Hiroshima). Gerne präsentiert er zeitgenössische Kompositionen – zur Uraufführung brachte er u.a. Marcel Chyrzyńskis „Reflection No. 8“, Paweł Hendrichs „Glip-topalinomia“ (dem Pianisten gewidmet), Hanna Kulentys „Étoile pour David“, Roman Palesters Klaviersonate Nr. 2 und Hendrichs Klavierkonzert „Phantomaticon“. Er führte die neuesten Werke des finnischen Komponisten und Dirigenten Esa-Pekka Salonen (u.a. in der Nationalphilharmonie Warschau) auf. Ignacy Lisiecki ist Absolvent der Fryderyk-Chopin-Musikuniversität Warschau, er studierte auch an der Hochschule für Musik und Theater Hannover und der Tokyo University of the Arts (Geidai). 2010 wurde er mit einem Diplom für seinen bedeutenden Beitrag zur Förderung der polnischen Kultur vom Minister für Kultur und Nationalerbe geehrt. Er erhielt Stipendien der japanischen Regierung (MEXT), der DAAD-Stiftung und der Stiftung „Crescendum est Polonia“ von A. Gudzowaty. Derzeit ist er künstlerischer Leiter des Hakushu Hall Ensemble (Yanagawa), dem u.a. Konzertmeister der besten japanischen und deutschen Orchester angehören.

STEFAN ASBURY

Der englische Dirigent Stefan Asbury studierte in Oxford sowie am Royal College of Music in London. Mit dem Leonard Bernstein Stipendium konnte er seine Ausbildung am Tanglewood Music Center in den USA fortsetzen. Seit 2011 ist er Ehrendirigent des Noord Nederlands Orkest in Groningen. Er ist gern gesehener Gast bei den führenden Orchestern weltweit. In der jüngeren Vergangenheit leitete er etwa das Copenhagen Philharmonic, das Bilbao Orkestra Sinfonikoa, das Orquestra Sinfônica do Paraná, das Orquestra Sinfônica Nacional del Perú, die Birmingham Contemporary Music Group, das Ensemble Resonanz in Hamburg, das Auckland Philharmonia, das China National Symphony Orchestra sowie die Orchester in Milwaukee, Seattle und Vancouver.

Regelmäßig dirigiert er die namhaften Spezialensembles für Neue Musik: Ensemble Modern, Klangforum Wien, Musikfabrik, Ensemble Intercontemporain und London Sinfonietta. Eine besondere Zusammenarbeit verbindet ihn mit zeitgenössischen Komponisten wie Steve Reich, Wolfgang Rihm, Unsuk Chin und Mark-Anthony Turnage. Er dirigierte u.a. die Uraufführungen von Bernd Richard Deutschs Orgelkonzert „Okeanos“ im Wiener Musikverein und Sir Harrison Birtwistles Klavierkonzert „Responses“ mit Pierre-Laurent Aimard und dem Symphonieorchester des BR. Nach dem Tod von Oliver Knussen, einem engen Mentor Asburys, leitete er 2018 die Aufführung seiner letzten vollendeten Komposition („O Hototogisu! – Fragment of a Japonisme“). 2013 brachte er Michael Jarrells „Siegfried Nocturne“ zur Uraufführung; weitere Opnengagements waren Gershwins „Porgy and Bess“ beim Spoleto Festival, Adams' „A Flowering Tree“ in Perth, Rihms „Jakob Lenz“ bei den Wiener Festwochen, Brittens „Owen Wingrave“ mit der Tapiola Sinfonietta und Knussens „Where the Wild Things Are“ in Tanglewood. Asburys Album mit Jonathan Harveys Musik erhielt den „Choc du Monde de la Musique“, seine Einspielung von Gérard Griseys „Les espaces acoustiques“ wurde mit dem Preis der Deutschen Schallplattenkritik geehrt. Als Dozent wirkt Asbury seit 1995 am Tanglewood Music Center und in Meisterkursen u.a. in Zürich, Venedig und Boston.

GRANDIOSO

SMETANA | BARTÓK | TANSMAN

Vyšehrad (1879) eröffnet den Zyklus von sechs Tondichtungen „Mein Vaterland“ („Má vlast“) von **Bedřich Smetana** (1824–1884). Das gesamte Opus wurde 1882 uraufgeführt. Am bekanntesten ist die zweite Tondichtung, nämlich „Die Moldau“ (Vltava), es ist aber erwähnenswert, dass der Komponist die beiden Werke mithilfe eines gemeinsamen Materials miteinander verband. Das Hauptthema von „Vyšehrad“ (so heißt der Sitz des böhmischen Herrscherhauses im frühen Mittelalter) taucht im Schluss der „Moldau“ auf: So zieht der Fluss am Burgwall des Vyšehrad, des Symbols des Vergangenen, vorbei. Stellen wir uns also einen Barden vor, der die glorreiche Vergangenheit besingt. Der Klang seiner Leier wird zu Beginn von zwei Harfen imitiert, zu denen sich weitere Instrumente gesellen, die das Hauptthema entwickeln. Nach dem vom Komponisten verfassten Programm erzählt das Orchester von höfischer Pracht, Turnieren, Schlachten und schließlich vom Fall der Burg, weshalb das Stück in elegischer Stimmung endet.

Der nationale Charakter des Werkes wundert nicht – Böhmen war zu dieser Zeit nicht unabhängig, die tschechische Sprache wurde als Dialekt des Volkes behandelt. Aus diesem Grund entstand in den 1870er Jahren die „jungböhmische“ Bewegung mit dem Ziel, die Vergangenheit wiederherzustellen und ihre kulturelle Bedeutung hervorzuheben als auch die Autonomie innerhalb der Doppelmonarchie Österreich-Ungarn zu erlangen. (15')

„Ein Kind des Glückes“ – so lautet der Titel der zweibändigen Monografie über Leben und Werk von **Aleksander Tansman** (1897–1986) des angesehenen Musikjournalisten Janusz Cegieła. Der in einer jüdischen Familie in Lodz geborene Komponist lebte seit 1919 in Paris, die Zeit des Zweiten Weltkriegs verbrachte er in den USA und kehrte nach dem Krieg nach Paris zurück, wo er bis zu seinem Lebensende wohnte. Mit seinem ersten Heimatland hatte Tansman wenig Glück. Als er sie verließ, stellte die Kritik den Wert seiner frühen, innovativen

Werke in Frage, ihrer Meinung nach habe er Musik geschrieben, die zu kosmopolitisch und nicht polnisch genug gewesen sei. Nach dem Krieg warf man ihm vor, dass er 1938 die französische Staatsbürgerschaft angenommen hatte; in der Volksrepublik Polen wurde er zu einem geächteten Komponisten, was sich glücklicherweise in den späten 1970er Jahren zu ändern begann. Dennoch bekannte sich Tansman unaufhörlich zu seiner polnischen Herkunft.

Er war sehr modern. Ravels Oeuvre inspirierte ihn dazu, den Bereich der Harmonie zu erforschen; da er sich von der konventionellen Tonalität entfernte, wurde er mit Skrjabin und Strawinsky verglichen. Die Sinfonie Nr. 2 und das **Klavierkonzert Nr. 2** (1927), mit denen Tansman – dank Serge Koussevitzky, dem hervorragenden Dirigenten des Boston Symphony Orchestra – auf spektakuläre Weise Amerika eroberte, nahmen einen wichtigen Platz im Schaffen des Komponisten ein. Durch Zufall kam er in Kontakt mit Charlie Chaplin, dem er sein Stück zuzueignen beschloss – so begann ihre eine langjährige Freundschaft, die Tansman und seiner Familie während des Krieges das Leben rettete. Die im Werk enthaltenen Jazz-Reminiszenzen führten dazu, dass die Amerikaner auf das Konzert mit Begeisterung reagierten und in ihm Einflüsse ihres „nationalen Stils“ bemerkten. Die Veröffentlichung des Werks im Jahr 1928 führte dazu, dass es auch von anderen Virtuosen gespielt wurde.

Ein Kritiker aus Frankreich schrieb: „Tansman hat sich bereits von Ravel und Strawinsky abgewandt, ohne sich selbst zu schaden, und baut seine Originalität Schritt für Schritt auf. [...] Seine lyrische Natur geht mit etwas Aristokratischem einher, einer Gabe der klanglichen Verfeinerung trotz deutlicher Vorliebe für komplexe Zusammenklänge, für ausgedehnte Akkorde, die in der Partitur wie »Wolkenkratzer« aussehen – dieses Konzert ist von lebhafter Rhythmik und verträumter Kantabilität geprägt; die Solostimme jagt in perlenden Kaskaden über die Tastatur.“ (27')

Das berühmte **Konzert für Orchester** (1943) von **Béla Bartók** (1881–1945) entstand zwei Jahre vor dem Tod des Komponisten. Wie Tansmans Zweites Klavierkonzert wurde auch die-

ses Werk von Serge Koussevitzky in Auftrag gegeben und in Boston uraufgeführt – dies geschah am 1. Dezember 1944.

Die Tradition der Gattung „Konzert für Orchester“ – die sich zum Teil auf die barocken „Concerti grossi“ bezieht und diese zum Teil neu interpretiert – war ein Dutzend Jahre zuvor von Paul Hindemith und Albert Roussel initiiert worden. Wie Bartók selbst erklärte, bestand seine Idee darin, die Instrumente des Orchesters in solistischer oder konzertanter Weise zu behandeln. Im Gegensatz zu den „Concerti grossi“ ist die Zusammensetzung der Solistengruppe jedoch nicht stabil, sondern ändert sich von Satz zu Satz (als auch innerhalb des Satzes); es gibt zudem Passagen, in denen sie fehlt. Bartók wählte hier eine fünfsätzig Form und schuf damit ein Werk von eigentümlicher Symmetrie, in dessen Zentrum die „Elegie“ steht, die den Kern der Komposition ausmacht, umrahmt von zwei „Serenaden“; die beiden Ecksätze sind in Sonatenform gehalten. Beachtenswert ist sowohl die Integrität des in der Einleitung präsentierten musikalischen Stoffes als auch – von Wissenschaftlern präzise beschrieben – seine volkstümlichen (ungarischen, rumänischen serbokroatischen) Ursprünge, wovon z.B. die Präsenz der Pentatonik zeugt. Im Prinzip handelt es sich hier um eine organische Synthese von östlicher und westlicher Musik: Bartók überschreitet den Rahmen der Kulturen, Nationalitäten und Formen frei.

Obwohl der erste Satz als „Introduzione“ bezeichnet wurde, gab der Komponist an, dass die eigentliche Einleitung nur fünfundsiebzig Takte und nicht den ganzen Satz umfasst. Diejenigen, die sich an Bartóks „Herzog Blaubarts Burg“ erinnern, werden hier zweifellos Reminiszenzen an das Bild der Nacht am Anfang dieser Oper bemerken. Der zweite Satz, der ursprünglich den Titel „Presentando le coppie“ trug (der spätere Titel „Gioco delle coppie“ stammt wahrscheinlich vom Verleger), ist eine Kette von eigentümlichen „Tänzen“, in denen instrumentale Duos („coppie“) dargestellt werden. Am expressivsten ist die „Elegie“, die an das volkstümliche Material der Einleitung anknüpft. Zweifellos wird hier jeder sein Lieblingsthema finden, wie die „arabisch“ klingende Oboenmelodie oder die stark chromatisierte, leidenschaftliche Melodie der vierfach geteilten Bratschen, die an siebenbürgische Totenklagen

erinnert. Der Komponist schrieb übrigens, dies sei ein Lied des Todes: für seine kürzlich verstorbene Mutter, für Ungarn und schließlich für die Menschheit.

Der vierte Satz, „Intermezzo interrotto“, birgt ein Geheimnis. Wahrscheinlich parodiert Bartók hier die Marschmelodie aus dem ersten Satz von Schostakowitschs Sinfonie Nr. 7 (sie war in Amerika äußerst populär, Bartók mag diese Musik nicht). Das gesamte Werk krönt der fünfte Satz: der charakteristische viertaktige Thema der Hörner (Pesante) kehrt mehrmals wieder; die rasante Bewegung der Streicher (das Presto-Thema, das einem rumänischen Tanz entnommen ist) erweckt den Eindruck eines Perpetuum mobile. (38')

Piotr Urbański
(Deutsche Fassung von Tomasz Kowalewski)

Wir laden Sie zu unseren Konzerten ein:

05.04.
Fr, 19.00

großer Konzertsaal

GRANDIOSO
Mischa Maisky | SAINT-SAËNS | MAHLER

Sinfonieorchester der Philharmonie Stettin

Mischa Maisky Cello
Rune Bergmann Leitung

Programm:

O. RESPIGHI – Adagio con variazioni (1921) für Cello und Orchester
C. SAINT-SAËNS – Cellokonzert Nr. 1 a-Moll op. 33
G. MAHLER – Sinfonie Nr. 5 cis-Moll

12.04.
Fr, 19.00

großer Konzertsaal

GRANDIOSO
BEETHOVEN | MOZART

Sinfonieorchester der Philharmonie Stettin

Reto Bieri Klarinette
Case Scaglione Leitung

Programm:

R. VAUGHAN WILLIAMS – Fantasia on a Theme by Thomas Tallis (1910)
W. A. MOZART – Klarinettenkonzert A-Dur KV 622
L. van BEETHOVEN – Sinfonie Nr. 6 F-Dur „Pastorale“ op. 68

ANKIETA / FRAGEBOGEN

Powiedz nam, co myślisz o dzisiejszym koncercie.

Zapraszamy Państwa do udziału w anonimowym badaniu publiczności Filharmonii. Mamy świadomość, że nasi odbiorcy zmieniają się i wzrastają wraz z instytucją. Wiedza i zrozumienie potrzeb Melomanów są dla nas kluczowe, by proponowane przez nas programy i działania były dla wszystkich satysfakcjonujące. Stąd potrzeba bliższego poznania Państwa oczekiwań i poziomu zadowolenia. Wasza opinia pomoże nam ulepszyć wydarzenia Filharmonii. Wystarczy wypełnić prostą ankietę i wrzucić ją do urn dostępnych w holu i foyer sali symfonicznej Filharmonii.

Dziękujemy

Sagen Sie uns, wie Ihnen das Konzert heute gefallen hat.

Wir möchten Sie einladen, an einer anonymen Befragung des Philharmonie-Publikums teilzunehmen. Unser Publikum – dies sind wir uns bewusst – verändert sich und entwickelt sich stets mit der Institution weiter. Die Bedürfnisse der Zuhörerschaft zu kennen und zu verstehen, ist für uns von zentraler Bedeutung: Wir möchten, dass die von uns angebotenen Programme und Aktivitäten für alle zufriedenstellend sind. Deshalb ist es für uns wichtig zu wissen, wie zufrieden Sie mit uns sind und was Sie von uns erwarten. Ihre Meinungen werden uns helfen, die Veranstaltungen in der Philharmonie zu verbessern. Füllen Sie bitte unseren Fragebogen aus und werfen Sie ihn in eine der Urnen, die sich im Foyer der Philharmonie befinden.

Vielen Dank!

ORKIESTRA W DZISIEJSZYM KONCERCIE / ORCHESTER IM HEUTIGEN KONZERT

KONCERTMISTRZ /
KONZERTMEISTER
Paweł Maślanka

I SKRZYPCE / 1. VIOLINE

Maria Sosnowska
Edyta Wolańska
Elżbieta Fabiszak-Dąbrowska
Izabela Wojciechowska
Joanna Hajkiewicz
Alina Krzyżewska
Olga Rozmus
Maciej Musiał
Wioletta Borkowska
Anna Majewska
Dominik Gugała
Marcin Kieruczenko

II SKRZYPCE / 2. VIOLINE

Anna Przerwa
Joanna Ostaszewska
Robert Smoliński
Aleksandra Górską
Alicja Poręba
Miłosz Kosmal
Magdalena Pajestka
Robert Cybulski
Zoja Piankowska
Patrycja Kozak
Małgorzata Borowiecka
Małgorzata Kazimierczak

ALTÓWKA / BRATSCH

Ewa Jungiewicz
Wojciech Mazur
Galina Smolińska
Zuzanna Ogorzelec
Dominika Kotlicka
Ludmiła Rusin
Izabela Joniec
Aleksandra Majewska
Magdalena Micke
Weronika Grenda*

WIOLONCZELA / VIOLONCELLO

Yesong Lee*
Klara Świdrów
Hanna del Noce
Katarzyna Meisinger
Ihor Chilipik
Natalia Wesołowska
Dorota Cieśla
Beata Sawrymowicz

KONTRABAS / KONTRABASS

Karol Nasiłowski
Paweł Jędrzejewski
Michał Mitschke
Wojciech Gunia
Robert Możejewski
Jan Gottschling

FLET / FLÖTE

Joanna Kowalczyk
Paweł Majewski
Elżbieta Podleśny-Głowacka

OBÓJ / OBOE

Adela Gicala*
Grzegorz Święciochowski
Izabela Kokosińska

KLARNET / KLARINETTE

Krzysztof Krzyżewski
Krzysztof Baturó
Piotr Wybraniec

FAGOT / FAAGOTT

Anna Bownik
Zbigniew Kania
Michał Szydłowski

WALTORNIA / HORN

Dawid Kostrzewa
Oleksandr Melnychenko
Dmitrij Wdowichenko
Katarzyna Sułkowska
Radosław Zamojski

TRĄBKA / TROMPETE

Marcin Olkowski
Sławomir Kuszvara
Bogdan Rymaszewski

PUZON / POSAUNE

Mateusz Kupski
Wojciech Bublej
Igor Puszkas

TUBA

Tomasz Zienkiewicz

KOTŁY / PAUKEN

Jorge Luis Valcarcel Gregorio

PERKUSJA / SCHLAGZEUG

Dariusz Jagiełło
Jacek Wierzchowski
Bogdan Pilak
Dawid Buczuła*
Krzysztof Kołtąj*

HARFA / HARFE

Sandra Kasperek*
Urszula Hazuka*

STROICIEL FORTEPIANU /

KLAVIERSTIMMER
Paweł Kwiatkowski

*gościnnie / als Gast

GALERIA POZIOM 4

KOSMOGONIA

Ten swoisty artystyczny dyptyk składa się z fotografii autorstwa **Janusza Marynowskiego i Tamary Pieńko**, które współtworzą czarno-biały obraz pozornie osobnych, a jednak niezwykle spójnych i uzupełniających się światów. Stanowią nacechowaną emocjami artystyczną dokumentację muzyczno-ogrodowej partytury „napisanej” przez Pendereckiego. Projekt powstał z okazji 90. urodzin Maestra.

Komponowanie ogrodu ma dla mnie wiele wspólnego z komponowaniem utworu muzycznego. I tu, i tam liczy się konstruktywistyczna wyobraźnia, umiejętność myślenia całością. [Krzysztof Penderecki]

Fotografie Janusza Marynowskiego powstawały na przestrzeni trzydziestu lat wspólnej pracy z Krzysztofem Pendereckim i pokazują artystę uchwyconego przez obiektyw niejako „na zapleczu” świata muzyki – w garderobie tuż przed koncertem lub zaraz po nim, na próbach, w chwilach zamyślenia i skupienia, w troskliwej interakcji z żoną Elżbietą.

Z kolei Tamara Pieńko przez kilka miesięcy eksplorowała i fotografowała arkadyjską przestrzeń, którą Krzysztof Penderecki stworzył i z której czerpał moc zarówno w życiu artystycznym, jak i prywatnym – ogród w Lusławicach. Zdjęcia powstały już po śmierci kompozytora i stanowią osobistą próbę odczytania wielowymiarowych przekazów, które po sobie pozostawił.

Wystawa będzie dostępna do 7 kwietnia 2024 roku w dniach otwarcia galerii: soboty i niedziele w godzinach 12.00–16.00 (ostatnie wejście 15.30).

Bilet w cenie 10 zł do kupienia w kasach i na stronie Filharmonii: filharmonia.szczecin.pl.

Dla publiczności galeria jest dostępna pół godziny przed koncertem, w jego przerwie i po nim (wstęp z ważnym biletem na dane wydarzenie).

GALERIA PRZY CERKWI

NEIGHBOURS – TWÓRCY Z EUROPY DLA UKRAINY

W drugą rocznicę wybuchu wojny pragniemy zaprosić Państwa na wydarzenie, które ukazuje reakcję artystów na ogromną krzywdę, jaką Rosja wyrządza Ukrainie. Wydarzenie połączone jest z promocją albumu **Neighbours**, a cały dochód ze sprzedaży albumów przekazany zostanie Fundacji UNaweza Martyny Wojciechowskiej na pomoc ukraińskim dzieciom ewakuowanym z domów dziecka i dzieciom z rodzin zastępczych.

Drukarnia Drukomat i ilustrator Patryk Hardziej zrzeszyli ponad setkę artystek i artystów z Polski, Ukrainy, Słowacji, Węgier, Rumunii, Mołdawii i Białorusi, by stworzyć międzynarodowy, charytatywny projekt w postaci albumów i posterów. Międzynarodowe środowisko artystyczne jednoczy siły za pomocą swojego talentu i warsztatu, jednym głosem krzycząc **NIE!** wobec rosyjskiej inwazji na Ukrainę.

*Stworzyliśmy projekt **Neighbours**, bo świat artystyczny nie jest obojętny na wojenne zbrodnie Rosji za naszą wschodnią granicą. Neighbours to my i nasz znak empatii, tożsamy z wartościami życia w bezkrwawej bliskości – mówi Magda Rejman z drukomat.pl, inicjatorka międzynarodowego projektu, współtwórczyni m.in. Festiwalu Druku Nacisk.*

Ilustracje i projekty graficzne, które wypełnią album, są wydane w dwóch wersjach: wersji kolekcjonerskiej oraz w wersji standard – w obu przypadkach ze szczególną dbałością o jakość druku i introligatorskie detale. Albumy i plakaty są dostępne w sprzedaży online:

- wersja kolekcjonerska: neighboursart.pl/produkt/album-kolekcjonerski/
- wersja standardowa: neighboursart.pl/produkt/album-standard/
- plakaty: neighboursart.pl/plakaty/

Wystawa będzie dostępna do 24 marca 2024, a podczas jej trwania w sklepie Filharmonii będzie można kupić album.

Mecenas Roku 2024

Patron Sezonu Jubileuszowego 2023/2024

BMW
Bońkowsky

Partner Motoryzacyjny Filharmonii

Partner Filharmonii

Partner Filharmonii

Partner Filharmonii